

Projektová dokumentácia Implementácia prekladača imperatívneho jazyka IFJ21

Tým 082, varianta II

	Andrei Shchapaniak	(xshcha00)	25%
0 1 1 2001	Andrej Bínovský	(xbinov00)	25%
8. decembra 2021	Zdenek Lapeš	(xlapes 02)	25%
	Richard Gajdošík	(xgajdo33)	25%

Obsah

1	Úvo	bod	1										
2	Náv 2.1 2.2	vrh a implementácia Lexikálna analýza	1 1 1										
	2.3	Spracovanie výrazov pomocou precedenčnej syntaktickej analýzy	$\frac{1}{2}$										
	2.4	Sémantická analýza	2										
	2.5	Generovanie cielového kódu	2										
		2.5.1 Implementácia výpisu cieľového kódu	2										
		2.5.2 Deklarácie premenných	2										
		2.5.3 Funkcie	2										
		2.5.4 Výrazy	3										
	2.6	2.5.5 Podmienky a cykly	3										
	2.6	Prekladový systém	ა 3										
		2.6.2 Skripty	3										
		2.6.3 GNU Make	3										
_	×												
3		eciálne algoritmy a dátové štruktúry	3										
	3.1	Tabuľka s rozptýlenými položkami	3										
	3.2 3.3	Pole rozptýlených tabuliek	$\frac{3}{4}$										
	3.4	Obojsmerný rad	4										
	$3.4 \\ 3.5$	Dynamický reťazec	4										
			_										
4		ica v týmu	4										
	4.1	Komunikácia a spôsob práce v tíme	4										
	4.2	Verzovací systém a vývojové prostredie	4										
	4.3	Rozdelenie práce medzi členmi tímu	5										
5 Záver													
	Dia	gram konečného automatu špecifikujúceho lexikálny analyzátor	6										
	$\mathbf{L}\mathbf{L}$	– gramatika	7										
	$\mathbf{L}\mathbf{L}$	– tabulka	9										
	$\mathbf{Pre}$	ecedenčná tabuľka	10										

1 Úvod

Cieľom projektu bolo vytvoriť funkčný prekladač napísaný v jazyku C, ktorý bude prekladať zdrojové kódy jazyka Teal do cielového jazyka IFJcode21, ktorý následne spracováva interpret. Program musí prijímať zdrojový program zo štandardného vstupu a vypisovať skompilovaný program na štandardný výstup.

2 Návrh a implementácia

2.1 Lexikálna analýza

Scanner slúži pre lexikálnu analýzu. Je implementovaný ako deterministický konečný automat, ktorý rozpoznáva všetky prichádzajúce tokeny. Uchováva informácie o tom či sa jedná o komentár, identifikátor, textové bloky, relačné operátory alebo iné validné, poprípade nevalidné tokeny u ktorých nastane lexikálna chyba 1. V prípade validného tokenu na základe koncového stavu sa vyplnia nasledujúce informácie v štruktúre token_t:

- type typ načítaného tokenu
- keyword keď typ je T_KEYWORD, do premennej keyword sa uloží odpovedajúca hodnota
- attr.num_i číslo integer
- attr.num_f číslo double
- attr.id ostatné tokeny

V prípade že sa narazí na blok, ktorý označuje komentár je časť kódu ignorovaná a lexikálna analýza pokračuje až dalším tokenom mimo spomenutý blok.

2.2 Syntaktická analýza

Parser je hlavným modulom prekladača, protože komunikuje se všetkými ostatnými modulmi a riadi celú funkčnosť prekladača. Syntaktická analýza sa vykonáva zhora dolu metódou rekurzivného zostupu. Syntaktická analýza dostáva postupne od lexikálneho analyzátoru tokeny, ktoré následne musia spĺňať presnú syntaktickú štruktúru a postupnosť podla pravidiel LL-gramatiky. V prípade porušenia pravidla (typ prichádzajúceho tokenu se líší od očakávaného) sa vyhodí syntaktická chyba 2. V priebehu syntaktickej analýzy sú volané funkcie z modulu pre generovanie kódu, ktoré vygenerujú cielový kód z jazyka Teal do IFJcode21, ktorý nasledné spracováva interpret.

2.3 Spracovanie výrazov pomocou precedenčnej syntaktickej analýzy

Precedenčná syntaktická analýza je modul ktorý zaisťuje spracovanie výrazov metódou zdola hore. Vo svojom rozhraní obsahuje expr(), ktorú volá parser, keď chce precedenčnej analýze predať riadenie vo chvíli, kedy očakáva výraz.

2.3.1 Implementácia precedenčnej tabulky

Postupne precedenčná analýza spracováva tokeny a pomocou precedenčnej tabuľky symbolov určuje precedenciu. Na základe tejto precedencie môže nastať päť stavov:

- 1. Pri precedencii < pridávame na zásobník načítaný token spolu so znakom precedencie.
- 2. Pri precedencii > redukujeme dva výrazy na jeden a ukladáme ich typ podľa pravidla.
- 3. Pri precedencii = zapíšeme načítaný znak z tokenu na zásobník.
- 4. Pri precedencii e sme narazili na nesprávne poradie znakov a nastáva sémantická chyba.
- 5. Pri precedencii s sme narazili na dva identifikátory alebo znak ')' a identifikátor. Následne redukujeme zvyšok výrazu a vraciame parseru riadenie.

2.4 Sémantická analýza

Sémantické chyby pre nekompatibilitu typu priradenia, návratových hodnôt a predaných argumentov do funkcií sa detekujú pomocou dvoch polí tps_left a tps_right. Po spracovaní určitého pravidla sa vykoná porovnanie podľa sémantiky jazyka IFJ21. Kompatibilita typu vo výraze sa detekuje tým istým spôsobom s rozdielom použitia dvoch premenných typu char. Sémantické chyby pre nedefiníciu, redefiníciu sa detekujú pomocou tabuliek symbolov. Globálna tabuľka symbolov je určená pre názvy funkcií. Pre názvy premenných je vytvorený zásobník tabuliek symbolov. Dôvodom implementácie zásobníka je riešenie problému s totožnými názvami premenných v rôznych rámcoch.

2.5 Generovanie cielového kódu

Generovanie cieľového kódu IFJcode21 je implementovaný ako samostatný modul, ktorý je riadený syntaxou. Komponenty modulu sú volané v parseri na základe pravidiel LL-gramatiky. Z dôvodu neoptimalizácie sa cieľový kód generuje priamo bez tvorby trojadresného kódu.

2.5.1 Implementácia výpisu cieľového kódu

Na zaistenie výpisu cieľového kódu len za podmienky bezchybnej analýzy zapisujeme cieľový kód do dvoch textových blokov – definície funkcií a volanie funkcií. Tieto dva textové bloky po úspešnej analýze skonkatenujeme a vypíšeme na štandardný výstup.

2.5.2 Deklarácie premenných

Deklarácie premenných a ich možný konflikt názvov (na základe výskytu toho istého názvu v rôznych rámcoch) sme implementovali vďaka obojsmernému radu v ktorom sa ukladá adresa elementu tabuľky symbolov s príslušným identifikátorom. Element tabuľky obsahuje unikátne číslo premennej, ktorý zaisťuje jedinečnosť názvu premennej.

2.5.3 Funkcie

Volanie funkcií je zaistené vygenerovaním kódu, ktorý predá funkcii argumenty pomocou dočasného rámcu. Následne je vygenerovaný kód pre zavolanie funkcie. Pre správnu funkčnosť volanej funkcie je ihneď na začiatku generovaný kód, ktorý z dočasného rámca vytvori lokálny rámec funkcie a pre všetky argumenty ktoré boli funkcii predané vytvori promenné s názvami podľa parametrov funkcie. Následne sa generuje kód tela funkcie.

2.5.4 Výrazy

Generovanie kódu pre výraz sa začne vykonávať ihned po jeho redukcii. V priebehu redukcii je výraz zapísaný do obojstranného radu v postfixovom formáte. Jednotlivé elementy v rade nesú všetky potrebné informácie na generovanie výrazu - typ operátora, názov premennej či hodnotu konštanty. Generátor generuje len inštrukcie kódu Ifjcode21 ktoré využívajú zásobník. To znamená že hodnoty, medzivýsledky a následne výsledok výrazu sú uložené na zásobník.

2.5.5 Podmienky a cykly

Pre generovanie podmienok a cyklov využívame náveštia, ktoré sú taktiež reprezentované unikátnym číslom a názvom funkcie kde sa nachádzajú. Na zabránenie redeklarácie premenných sa telo cyklu zapisuje do dvoch rôznych textových blokov. Vyskytnuté deklarácie zapisujeme naďalej do bloku definícií funkcií. No zvyšný kód tela cyklu zapisujeme do tretieho pomocného textového bloku. Následne po vygenerovaní celého cyklu tieto dva bloky skonkatenujeme.

2.6 Prekladový systém

2.6.1 CMake

CMake je multiplatformný nástroj na preklad zdrojových kódov. Nástroj sme vybrali na základe preferencií všetkých členov tímu. CMake nám predovšetkým pomáhal kompilovať a testovať výsledný program. Pravidlá pre preklad sú napísané v súbore CMakeLists.txt a po spustení nastroja CMake je automaticky vygenerovaný súbor Makefile. Na testovanie sme používali google testy, ktoré sme prekladali výhradne pomocou CMaku.

2.6.2 Skripty

Pre účely testovania boli vytvorené shellovské skripty. Jeden rozsiahly skript, ktorý uľahčoval a automatizoval testovanie všetkých častí projektu. Taktiež sme vytvorili skript pre preklad projektu a čistenie prebytočných súborov vzniknutých v dôsledku kompilácie projektu či testovacích súborov.

2.6.3 **GNU Make**

Zo zadania bolo požadované aby odovzdaný projekt obsahoval Makefile, ktorý s príkazom make preloží zdrojové súbory projektu a s príkazom make clean zmazal prebytočné súbory vzniknuté v dôsledku kompilácie. Tento nástroj nám taktiež pomáhal zabaliť celý projekt do jedného archívu zip.

3 Špeciálne algoritmy a dátové štruktúry

3.1 Tabulka s rozptýlenými položkami

Túto dátovú štruktúru sme si zvolili vďaka časovej zložitosti (je reprezentovaná medzi O(1) až O(n)). Taktiež nám pomohli znalosti štruktúry z predmetov IAL a IJC. Veľkosť tabuľky jsme zvolili 101. Ako unikátny kľúč pre prístup k dátam v tabuľke slúži názov premennej alebo funkcie. Každý záznam v tabuľke obsahuje informácie o identifikátore. U premenných je uchovávaná aj informácia o hĺbke (redefinícia v zanorenejšom rámci kódu). Modul je implementovaný v súboroch symtable. h a symtable. c.

3.2 Pole rozptýlených tabuliek

Táto dátová štruktúra reprezentuje pole ktoré obsahuje tabuľky s rozptýlenými položkami. Každá tabuľka reprezentuje iný logický rámec. Modul je implementovaný v súboroch symstack.c a symstack.h

3.3 Obojsmerný rad

Obojsmerný rad je kombinácia zásobníka a radu. Je možné do neho vkladať aj odoberať dáta z oboch strán. Implementovali sme ho ako samostatný modul pre viac častí projektu. Je využívaný najmä v generovaní kódu, kde slúži na uchovávanie postfixového výrazu či identifikátorov. Taktiež obsahuje informáciách o parametroch, argumentoch a návratových hodnatách funkcií. Modul je implementovaný v súboroch queue.c a queue.h.

3.4 Obojsmerný zoznam

Táto dátová štruktúra je využitá pre spracovávanie výrazu v súbore expressions.c. Taktiež k štruktúre boli implementované funkcie pre jej obsluhu. Zložitosť je reprezentovaná ako O(n) pre vyhľadávanie a O(1) pre vkladanie na začiatok zoznamu.

3.5 Dynamický reťazec

Pre uchovanie vygenerovaného kódu počas prekladu a prácu s identifikátormi sme vytvorili štruktúru string_t. Pre obsluhu štruktúry sme vytvorili pomocné funkcie ako alokácia/dealokácia štruktúry, odstraňovanie, pridávanie a konkatenácia reťazcov. Modul je implementovaný v súboroch str.c a str.h.

4 Práca v týmu

Ihneď pri skladaní tímu sme si všetci uvedomovali, že sa očakáva pravidelná a skorá práca na projekte, čo sa nám nakoniec aj podarilo. Každý na projekte pracoval vždy s predstihom a darilo sa nam dodržiavať termíny, ktoré sme si stanovili.

4.1 Komunikácia a spôsob práce v tíme

Pre komunikáciu sme používali výhradne komunikačnú platformu Discord. Funguje na rovnakom princípe ako platforma Slack, ktorá sa používa profesionálne účely. Na danej platforme boli vytvorené komunikačné vlákna v ktorých boli založené TODO či error listy. Taktiež tam prebiehala bežná komunikácia či hlasové rozhovory s možnosťou zdieľania obrazovky, vďaka čomu sme mohli vyriešiť mnoho problémov digitálne a tým aj veľmi rýchlo. Avšak aj napriek dobrej digitálnej komunikácii sme sa snažili mať čo najviac osobných stretnutí.

4.2 Verzovací systém a vývojové prostredie

Ako vývojové prostredie sme využili Clion a Vim. Vývoj prebiehal na platformách MacOs, Linux a Windows. No testovanie prebiehalo len na operačnom systému Linux. Ako verzovací systém sme použili git spolu s portálom GitHub.

4.3 Rozdelenie práce medzi členmi tímu

Andrei:

- Lexikálna, sémantická a obecná syntaktická analýza
- Organizácia a kontrola práce nad projektom
- Tabuľka symbolov

Richard:

- Syntaktická a sémantická analýza pre výrazy
- Precedenčná tabuľka
- Prezentácia

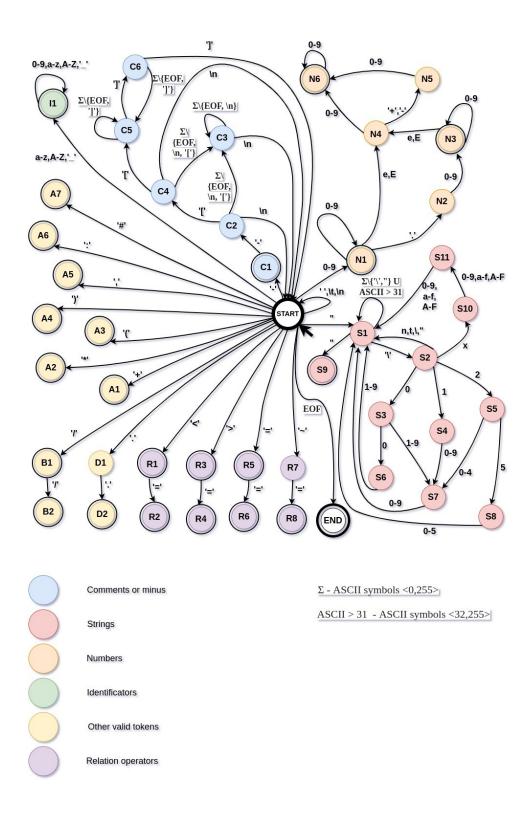
Zdenek a Andrej:

- Generovanie kódu
- Automatizácia testovania
- Google testy, tvorba testov
- Dokumentácia

5 Záver

Projekt bol zadaný začiatkom semestra, ešte skôr, než boli prebraté všetky potrebné znalosti pre úspešné splnenie projektu . Boli sme si ale vedomí zložitosti a obsiahlosti projektu, a preto sme čerpali informácie aj zo záznamov prednášok z minulých rokov. To nám dalo potrebné informácie do štartu projektu a tým sme mohli začať s implementáciou s dostatočne veľkým predstihom. Už začiatkom semestra sme mali zostavený tím. Taktiež sme sa dohodli na komunikačných kanáloch a rozdelení práce. Takže s komunikáciou neboli žiadne problémy a každý vedel, čo sa od neho očakáva. Ak sme mali nejaké nejasnosti so zadaním, tak všetko sme si vyjasnili buď pomocou diskusného fóra alebo neoficiálneho komunikačného kanála študentov. V implementácii projektu sme používali sadu testov (vlastných aj zdieľaných s kolegami). Tieto testy nam veľmi dobre poslúžili na detekovanie chýb a urýchlenie práce nad projektom. Projekt bol pre nás veľmi prínosná skúsenosť. Priamo v praxi sme si objasnili veľa problémov ohľadom prekladačov a naučili sme sa ako fungujú. Zároveň sme ako tím zvládli pracovať veľmi pekným tempom. Tímová pomoc bola samozrejmosťou.

Diagram konečného automatu specifikujúceho lexikálny analyzátor

Obr. 1: Diagram konečného automatu špecifikujúceho lexikálny analyzátor

LL – gramatika

```
1. \langle prolog \rangle \rightarrow require t string \langle prog \rangle
  2. < prog > \rightarrow global id : function ( < arg_T > ) < ret_T > < prog >
  3. < prog > \rightarrow function id ( < arg > ) < ret_T > < stmt > end < prog > 
  4. < prog > \rightarrow id ( < param > ) < prog >
  5. < prog > \rightarrow EOF
  6. \langle arg_T \rangle \rightarrow \langle type \rangle \langle next_arg_T \rangle
  7. \langle arg_T \rangle \rightarrow \varepsilon
  8. <next_arg_T> \rightarrow , <type> <next_arg_T>
  9. \langle \text{next\_arg\_T} \rangle \rightarrow \varepsilon
10. \langle \text{ret}_T \rangle \rightarrow : \langle \text{type} \rangle \langle \text{next}_{\text{ret}_T} \rangle
11. \langle \text{ret}_T \rangle \rightarrow \varepsilon
12. \langle \text{next\_ret\_T} \rangle \rightarrow \text{, } \langle \text{type} \rangle \langle \text{next\_ret\_T} \rangle
13. \langle \text{next\_ret\_T} \rangle \rightarrow \varepsilon
14. \langle arg \rangle \rightarrow id : \langle type \rangle \langle next\_arg \rangle
15. \langle \text{arg} \rangle \rightarrow \varepsilon
16. < \text{next\_arg} > \rightarrow , id : < \text{type} > < \text{next\_arg} >
17. \langle \text{next\_arg} \rangle \rightarrow \varepsilon
18. \langle \text{type} \rangle \rightarrow \text{integer}
19. \langle \text{type} \rangle \rightarrow \text{number}
20. \langle \text{type} \rangle \rightarrow \text{string}
21. < type > \rightarrow nil
22. < stmt > \rightarrow if < expr > then < stmt > else < stmt > end < stmt >
23. < \text{stmt}> \rightarrow \text{ while } < \text{expr}> \text{ do } < \text{stmt}> \text{ end } < \text{stmt}>
24. \langle \text{stmt} \rangle \rightarrow \text{local id} : \langle \text{type} \rangle \langle \text{def\_var} \rangle \langle \text{stmt} \rangle
25. \langle \text{stmt} \rangle \rightarrow \text{return } \langle \text{expr} \rangle \langle \text{next\_expr} \rangle \langle \text{stmt} \rangle
26. < \text{stmt} > \rightarrow \text{id} < \text{fork id} > < \text{stmt} >
27. \langle \text{stmt} \rangle \rightarrow \varepsilon
28. \langle \text{def var} \rangle \rightarrow = \langle \text{one assign} \rangle
29. \langle \text{def var} \rangle \rightarrow \varepsilon
30. < \text{one\_assign} > \rightarrow \text{id} ( < \text{param} > )
```

- 31. $\langle \text{one\_assign} \rangle \rightarrow \langle \text{expr} \rangle$
- 32. $\langle param \rangle \rightarrow \langle param_val \rangle \langle next_param \rangle$
- 33. $\langle param \rangle \rightarrow \varepsilon$
- $34. < param_val > \rightarrow id$
- 35. $\langle param_val \rangle \rightarrow \langle term \rangle$
- $36. < term > \rightarrow t_string$
- $37. < term > \rightarrow t_integer$
- $38. < term > \rightarrow t_number$
- $39. < term > \rightarrow nil$
- 40. <next_param $> \rightarrow$, <param_val> <next_param>
- 41. $\langle \text{next\_param} \rangle \rightarrow \varepsilon$
- 42. <next_expr $> \rightarrow$, <expr> <next_expr>
- 43. $\langle \text{next\_expr} \rangle \rightarrow \varepsilon$
- 44. <fork_id $> \rightarrow (<$ param>)
- 45. <fork_id $> \rightarrow <$ next_id>
- 46. <next_id> $\rightarrow$, id <next_id>
- 47. <next_id $> \rightarrow$ = <mult_assign>
- 48. <mult_assign $> \rightarrow$ id (<param>)
- 49. <mult_assign $> \rightarrow <$ expr> <next_expr>

LL - tabulka

	require	global	function	id	integer	string	number	nil	t_integer	t_number	t_string	if	while	local	return		II	V	ć	EOF	₩
<pre><pre>olog></pre></pre>	1																				
<pre><pre><pre><pre><pre><pre><pre><pre></pre></pre></pre></pre></pre></pre></pre></pre>		2	3	4																5	
$<$ arg_T $>$					6	6	6	6													7
$<$ next_arg_T $>$																			8		9
$<$ ret $\_$ T $>$																10					11
$<$ next_ret_T $>$																			12		13
<arg></arg>				14																	15
<next_arg></next_arg>																			16		17
<type $>$					18	20	19	21													
<stmt $>$				26								22	23	24	25						27
$<$ def_var $>$																	28				29
$<$ one_assign $>$				30																	31
<pre><param/></pre>				32				32	32	32	32										33
<pre><param_val></param_val></pre>				34				35	35	35	35										
<term></term>								39	37	38	36										
<next_param></next_param>																			40		41
$<$ next_expr $>$																			42		43
$<$ fork_id $>$																	45	44	45		
<next_id></next_id>																	47		46		
$<$ mult_assign $>$				48																	49

Precedenčná tabulka

	#	*	/	//	+	-	• •	<	<=	>	>=	==	~=	(	)	i	\$
#	<	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	<	>	<	>
*	<	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	<	>	<	>
/	<	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	<	>	<	>
//	<	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	<	>	<	>
+	<	<	<	<	>	>	>	>	>	>	>	>	>	<	>	<	>
-	<	<	<	<	>	>	>	>	>	>	>	>	>	<	>	<	>
••	<	<	<	<	<	<	<	>	>	>	>	>	>	<	>	<	>
<	<	<	<	<	<	<	<	>	>	>	>	>	>	<	>	<	>
<=	<	<	<	<	<	<	<	>	>	>	>	>	>	<	>	<	>
>	<	<	<	<	<	<	<	>	>	>	>	>	>	<	>	<	>
>=	<	<	<	<	<	<	<	>	>	>	>	>	>	<	>	<	>
==	<	<	<	<	<	<	<	>	>	>	>	>	>	<	>	<	>
~=	<	<	<	<	<	<	<	>	>	>	>	>	>	<	>	<	>
(	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	=	<	е
)	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	e	>	s	>
i	e	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>	e	>	s	>
\$	\	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	\	e	<	е

Legenda:

- < Pridanie terminálu do zásobníka
- $\bullet$ > Redukcia
- = Pridanie terminálu do zásobníka
- e Chyba
- s Špeciálny prípad koniec výrazu